

В. Керастень.

КОМУНІЗМ І КУЛЬТУРА.

(Докінчене.)

Завдяки крокам підприємства музеєвим відділом, було зібрано і збережено велике число надзвичайно цінних творів, як російської так і світової штуки. Музейний відділ перешував поверх 60 поміщицьких садіб. Найцінніші предмети зістали звідтам вивезені і сконцентровані в столичних музеях. Серед художніх творів, так сказати, зібраних музейним відділом і виставлених на огляд публіки, можна згадати, приміром, "Мадонну", Ботічеллі, котра щойно не була продана за границю, і багато числені твори Рубенса, Рембранта, Тиціана і інших старих і нових європейських художників. З російських творів штуки особливо много вдалось зробити в відшкодування творів старинної російської іконописи, з окрема картин відомого маляра Андрія Рублева, Фресок Діонізія, праць Теотана-Грека і т. п.

Музейний відділ присвятив много уваги на дослідженні старинних фресок і іконописи в різних старинних соборах і церквах Росії. Так, перетягати фресок була переведена, приміром, в Спасо-Андронієвському монастирі, Благівщенському і Успенському соборах Кремля і в ряді інших церковних будівель. Ся праця по перетяганні фресок і декотрих старинних образів ведесть ся досвідними малярами під доглядом спеціалістів професорів і художників.

Много уваги відділ охорони пам'яток і музеїв присвятив бувшим царським палатам. Зістали переведені не тільки подрібний опис всего майна сих палад, була зорганізована також художня експертиза цінностей, котрі там находились, причім найінтересніші предмети і картини зістали передані до музеїв. В самих палатах зістала переведена определена художня праця, з ціллю надання їм того художнього виду, котрий був задуманий їх будівниками.

Крім того, було засновано много нових музеїв, з котрих згадаємо приміром, своєрідний "Музей Города", виникнувший в бушій Анничкоїв на латі, в Петрограді. До праці в сій своєрідній музеї нового типу завязаво ряд визначних міських діячів і наукових та художних сил (проф. Рожков, Морозов, Рубель, доктор Френкель, художник Куратов, бібліограф Мезнер і ин.)

Присвятивши стільки уваги охороні штуки минувшини, совітська влада підприємля кроки для можливого заохочення художньої діяльності і художнього образования під теперішній час. При комісаріяті народної просвіти зістали утворені новий відділ зображачих штук, до якого призвано великі художні сили Росії. Відділ зображачих штук розділив ся на кілька самостійних підрозділів. Підрозділ іскільний постановив собі за ціль утворення нової системи навчання зображачих штук і широкий розвиток художнього образования в одній трудовій школі, а також пробуждення і розвинення в масах естетичного інстинкту. Сей підрозділ утворив кілька десятків художніх державних робітень, як в столиці, так і в великих містах Росії.

Художньо-промисловий підрозділ взяв на себе контроль над художньо-промисловими інституціями, існуючими в Росії, а також організації широкі помочи народній творчості, як в кустарнім, так і в фабричнім виробничстві.

Літературний підрозділ почав випускати спеціальні монографії з области штуки, і популярні брошури на ті самі теми. Підрозділ художньо-будівничий працював в музейній области, і крім того, розробляв спеціальний конкурс на різного рода художні праці. Крім того в відділі працював і ряд інших підрозділів — охорони пам'яток штук, архітектурній, театральній, кінематографічній і т. д.

Відділ зображачих штук зорганізував кілька десятків вистав творів сучасних художників; причім сї вистави були без всякого джурі, завдяки чому всі художники, навіть не признані попередно, могли показати наслідки своєї праці. Художнім виставам було надано сим рухливий характер, завдяки чому робітники окриві вперше дістали спрому познати ся з сучасною штуркою і в різних її проявах.

З художньої діяльності відділу треба також згадати побудовані пам'яток і спеціальних меморіальних плит в різних частях міста. По ініціативі Леніна, Совіт Народних Комісарів рішив побудувати кілька десятків пам'яток визначнішим суспільним діячам минувшини, а також всім новаторам в области літератури, штуки, науки. Крім того, було рішено приступити до так званої монументальної пропаганди, т. е. в різних частях міста на стінах, на цоколях будинків прибити спеціальні барелефи з написами, відповідними задачам нового культурного будівництва.

Пам'ятники зістали побудовані і будуть ся слідуємим особам: Марксони, Енгельсови, Бляжкови, Бебелеви, Лясалю, Жоресови, Спартакови, Гракхови, Брутови, Бабефови, Дантові, Маратові, Робесперові, Гарібальду, Стенці Разінові, Бакунінові, Пестелеву, Рилеву, Герценови, Халтурінові, Желябову, Перовській, Калеву, Плеханову, Робертону Оленові; письменникам: Байронови, Гайному, Руссо, Гугові, Волтерсові, Золі, Юзенови, Достоевському, Салтикову-Шчедріному, Шевченкови, Кольцову, Радішеву, Некрасову, Михайловському, Тютчеву, Новікову, Верхарому; художникам: Рублеву, Іванову, Сурикову, Кіпренському, Врублеву, Сезанову, Майному; композиторам: Мусоргському, Римському-Корсакову, Скрябінову, Бетховену, Шопенону; артистам: Мочалову, Комісаржевській.

Велика праця зістала виконана організаційми совітської влади в театральній области. Перш всего театральна спадщина, яка дісталась робітничо-селянському правительству від минувшини, зістала старанно збережена. Державні театри, співацька капела, державна орхестра і т. п. інституції, перейшовші до робітничо-селянської влади, не тільки не були закриті, але навпаки, отримали нові средства, котрих вони попередно не мали. Піддержуючи таким робом театральні підприємства і музикальні інституції минувшини, совітська влада постановила собі за ціль зробити театри доступними для широких мас. Вперше двері державних театрів отворились для пролетаріату, а вистави художнього і інших ліпших театрів Росії стали представлять ся для робітничих мас і часто переноситись з центра в робітничі райони.

Властиво державні театри дістали широкую художню автономію і можливість о много більше розвивати енергично свою діяльність, чим за старожного режиму. Як в столицях, так і на провінції Совіт зорганізували ряд своїх власних театрів, котрі в многих случаях являлись звірями в художнім відношенню. До тих совітських театрів зістали покликані найліпші артистичні сили. Репертуар їх був підобраний з найліпшим старанем. В столицях своєрідне положення заняли театри районів, котрі по більшій часті дістають субсидію і руководять ся місцевими районними совітами робітничих депутатів. Сї районні театри, появляють ся на далеких окраїнах, часто там, де ніяких театрів до того часу не було, вперше зробили театр доступним для робітників.

На селах таксамо при допомозі совітських установ, постав ряд театрв, з котрих само селянство взяло активну участь. Треба замітити взагалі, що не дивлячись на тяжкі ча-

си, зацікавлене широких мас театром було дуже велике. Особливо характеристично, що як робітничі так і селянські маси самі безпосередно стреміли до активної участі в театрі і до зорганізування його своїми власними средствами. Відомости з провінції доносять нам про сотки драматичних кружків в глухих селах і робітничих присілках, котрі працюють самостійно, часами без всякого проводу, над театральними виставами. Сї кружкі з великою заохотою займались вишукуванем нових театральних форм, з окрема імпровізацій або виставою песнями самими витвореними.

Всі найліпші театральні і художні сили Росії взяли активну участь в сій праці над новим театром, розпочатим в Совітській Росії. Серед осіб, активно працюючих з совітською владою в сій области, наздемо, наприклад, діяча Художнього театру; Неміровича-Данченка, Станіславського, Саїна, представників державних театрів Мейерхольда, Южїна, Шаляїна і інших, широко відомих театральних робітників: Комісаржевського, Таїрова і т. д. З театриків істориків театру найбільшу участь в працях театру взяли проф. П. Морозов, проф. Ф. Зелінский, В. Іванов і ин.

Если сеїчас же в сїлі за жовтневою революцією частини театральних діячів віднеслась до нової влади недовірливо, то назвичайно скоро се відношенне змінило ся, і між театральними діячами і представниками совітської влади завязав ся тісний контакт. Діячі штуки ясно побачили, що совітська влада дає їм широкі можливості для виявлення своїх творчих стремлінь лише під одним умслов'ям — щоб сї здобути були широко доступні для широких мас, і щоб театр став достоянством не упривілейованої класи, а всїй робітничої селянської маси.

Діячі театру і штуки ярко виявили своє дружнє відношенне до робітничо-селянської влади в цілому ряді случаїв. Можна згадати з них, наприклад, те вшановане народного комісара Луначарського, котре відбуло ся в Москві при кінці 1918 року. Се вшановане, зорганізоване за ініціативою артистів, притягнуло всіх без винімку діячів московських і петроградських театрів. У всіх промовах, котрі вголослювались на нім, була особливо підкреслена думка, що іменно совітська влада дала театрові нові, виняткові можливості для розвитку, котрих він до того часу не знав.

Зворот від відкидання совітської влади до її повного признання, котрий ми бачили серед діячів театру в ріжній мірі можна було бачити у всіх інших областях. Інтелігенція, котра після жовтневої революції віднеслась до большевизму з різким осудом, мало-помало на практиці переконалась, що совітська влада не тільки одинаково можливою властю в краю, але що вона представляє дійсні інтереси робітничо-селянських мас в Росії і стремиться до високо культурних цілей.

Характеристичне в сїм відношенню поведенне Максима Горького, котрий в перші місячі різко боров ся проти нової влади, а описав перейшов на її сторону і став одним з найбільш енергичних робітників в комісаріяті народної просвіти і в петроградськїм совіті (як заступник предсідастеля).

Десятки і сотки учених письменників, художників, інженерів перейшли ту саму еволюцію і віддали свої сили, знання і свою енергію на службу робітничо-селянському правительству.

На зід червоних професіональних союзів.

ЛОНДОН (почтою). — "Дей І Гералд" надрукував відозву, в котрій визнаеть ся англітські професіональні організації до виделегованні англітських предсітанків на міжнародній конгрес професіональних союзів, що має зібратися 1. мая с. р. в Москві.

3 ЖИТЯ ГАЛИЧИНИ ПІД БОЛЬШЕВИКАМИ.

(За "Большовиком").

НАКАЗ ч. 7.

Тернопіль, дня 14. серпня 1920 року.

Поаяк територія Галичини бідна і населене не може харчуватися власним хлібом по згоді з Прододкомпмізахфронта і Наркомпрода У. С. Р. постановлено, що:

- 1) Всі військові частини, які розложіні в Галичині повинні харчуватись з подільської і волинської губерній.
- 2) Тільки в разі неможливости своєчасно підвести продовольчі продукти для передових частин допускаеть ся видавати їх з запасів, заготовлених і зібраних в пасьнських маєтках по згоді з повітовими Харчевними Відділами. Взяті тимчасово запаси з маєтків, а після встановлення залізничного руху повинно бути звернене в продовольчий фонд Галицького Харч-Кому.
- 3) Все заготовлене в маєтках пасьнських, як військовими Опредкоммами, так і другими установами поступає, в розпорядженне продовольчого Відділу Галреволюком і без мого дозволу не може відпускатись нікому.
- 4) Всі військові частини, які розложіні при кордоні Поділля і Волині одержують харчі звідтам.
- 5) Категорично забороняеть ся вивозити продовольчих продуктів з Галичини.
- 6) Всі військові продагенти і Опредкоми в своїй роботі повинні працювати в порозуміння з місцевими ревкомми, харчкомми в контакті з їх агентами, аби не здержувати справи харчування місцевого робітничого і сільського населення.
- 7) Всі винні в невиконанню сего наказу будуть потянені до суду Військового Ревтрибуналу.

Особоуповажнений Опредкоммізахфронта.

Кудря. Уповажнений Наркомпроду У. С. Р. при Галреволюком. (Підпис).

ЩЕ ЗРОЗУМІЮТЬ.

На вічу 15. ерпня в селі Кучківцях, бесідник з Тернополя сказав на вступі, що для Червоної Армії погрози антанті не страшні, бо межи робітничтвом всего світа панує єдність. Потім розказав нам бесідник негідної пам'яті історію перебування минушого року дод правительств в Камініці на Поділля: Петрушевчя і Петлюри, та як сї два зрадники бідного народу торговали шкурою українських робітників і селян. Петлюра продавав Галичину, Володін і Поділле польській шпалті, "диктатор — самозванець" Петрушевчя продав царському генералови Україну. Так будували Україну оба зрадники... Один другому робив на перекир, а тимчасом їх армії, несвідомі нічого, тисячами мизрали на фронті від куд, голоду, холоду і тифу. А офіцери сиділи далеко за фронтом і кради — розтязали народне майно. В міністерствах сиділи тисячі урядовців, що пили тільки чай, волили ся з паняниками і брали міліони карбованців (не рахуючи того, що вкрали). Селян з Поділля ограбили, зруйнували, забрали всю худобу, збіжжє, коні.

Український народ пережив тверду школу і за науку дорого заплатив.

Нехайже бодай галичкий селянин втягнє для себе з сього науки і не спить, бо хабарники, спекулянти і торговці народу працюють. Вони покладають ше свої надії на паські — польські війська і банди генерала Врангя. Нас страшили большевиками, та тепер ми переконали ся, що вони найбільші наші братя. Доволі сліз і марно пролітої крові! За тяжкі жертви, незволю, за тисячі вліз і сиріт нам селянам і робітникам належить ся рай на землі. Достеж аже гнали нас пані і підпанки пролїзати в кров за їх богатства і кишні, в ім'я "патріотизму". Ми про-

ярали! Ми згуртуємо ся в тісні длаві і смільні ударом раз на все розібоде катів працюючого народу і народних зрадників.

Так говорив бесідник. Селянська Влада і всі розуміли. Тільки богачики крутили носом і адавали, що не розуміють. Та прийде час, що й вони зрозуміють.

ПОЛІТИКА ГАРДІНГА СУПРОТИ СОВІТІВ.

ВАШІНГТОН, 9. марта. — Хоч з ріжних сторін надходять до департаменту заграничних справ вісті про заворушеннє і нову контрреволюцію в Росії, нова адміністрація займаеть ся живо справою призернення торговельних зносин з Совітською Росією, про се доносять з достовірних жерел.

Яку політику буде вести супроти Росії нове американське правительтво, напевно ше не знати, бо новий президент Гардінг ше доси не зробив а сій справі жодної заяви. Але особи, які стоять близько Гардінга запевняють, що політика його правительтва супроти Росії буде о много ліберальнійша, ніж правительтва Вилсона.

Президент Вилсон і його секретар стояли завсігда на становищі, що совітське правительтво не представляє російського народу і се було причиною, що він не лише не хотів навязати з правительством Леніна дипломатичних зносин, але навіть видав приказ депортувати торговельного представника совітської Росії Мартенса.

Великою однак несподіванкою був послідний акт давньої адміністрації в справі Росії, а іменню уневаженнє вавранту проти Людвика Мартенса. Се уневаженнє є тим більшою ваги, що воно зроблене, як се доносять з зовсім певних жерел, на домаганє нової адміністрації.

Один з уступаючих високих урядників в адміністрації Вилсона заявив:

"Варант проти Мартенса уневаженно, бо нова адміністрація не хотіла мати жадних перешкод на случай, коли би розпочали ся переговори в справі призернення пририжних зносин з Росією, а Мартенс був висланий совітським правительством, щоб сї переговори перевести".

Вилсонова адміністрація видавала міліони на піддержку рос. контрреволюції.

ВАШІНГТОН, 9. марта. — Бюджетовий комітет палати послів подав до публичного відомля письме, яке бувший президент Вилсон вислав до палати послів про свої вилатки в сумі 150 міліонів доларів. Межи поодинокими вилатками займають дуже видне місце вилатки на Росію. Так приміром на "виховуючу акцію в Росії" вилано 1,000,000 доларів, на агітацію в Росії 1,812,000 доларів, на закупку припасів для Росії 5 міліонів, на доставу продовольства для цивільного населення в Архангельську 5 міліонів, на поправу економічних умов в Росії 5 міліонів доларів, генералови Ригсови на подорож до Росії 25,000 доларів. На "виховавчу акцію серед імїгрант-

Вашингтон, 9. марта. — Бюджетовий комітет палати послів подав до публичного відомля письме, яке бувший президент Вилсон вислав до палати послів про свої вилатки в сумі 150 міліонів доларів. Межи поодинокими вилатками займають дуже видне місце вилатки на Росію. Так приміром на "виховуючу акцію в Росії" вилано 1,000,000 доларів, на агітацію в Росії 1,812,000 доларів, на закупку припасів для Росії 5 міліонів, на доставу продовольства для цивільного населення в Архангельську 5 міліонів, на поправу економічних умов в Росії 5 міліонів доларів, генералови Ригсови на подорож до Росії 25,000 доларів. На "виховавчу акцію серед імїгрант-

Наш Червоний Прапор зі звідною і серпом та молотом є відзнакою робітників села і міста всіх частий світа і він буде відзнакою всіх Робітничо-Селянських Радянських Республік. С. Тк. ("Большовик").

Не будуть розбирати справи Мунеа.

СЕН ФРАНЦИСКО, 9. марта. — Як каже дистриктвий прокуратор Брейді, справа Мунеа, котрий сидить засуджений за киненне бомби підчас патріотичної паради в 1917 році, не буде розбїрана наново, бо головний свідок доказовий МекДо-налд, котрий недавно приїздив в Нью Йорку, що свідчив фальшиво, не хоче явити ся перед лавою присяжних судій, щоб повтрити свої зізнання.

"ті", котра не лише почувала імїгрантів про війну, але також доносила правительству про настїр та течі серед імїгрантів, видано 3 міліони доларів.

Перестерігають перед війною Америки з Мексиком.

НЮ ЙОРК, 9. марта. — Соціалістична партія видала відозву до робітників Злучених Держав, в котрій остерігає їх перед грозою війною межи Злученими Державами та Мексиком. Відозва говорить про ту небезпеку на основі інаугураційної промови президента Гардінга, а саме того уступу, в котрім президент говорив про "ідеальну републіку, в котрій кожиді муштина та жєнщина є поклікані під прапор та признані до служби, одні до військової, другі до горожанської, а кожде до такої, до якої найкраще надасть ся". Відозва каже, що слова президента Гардінга можуть відносити ся лише до Мексика, бо Японції не можуть переправити своєї армії через океан. Відозва каже, що се була би війна за природні богатства Мексика, а передовсім за нафту.

Аліянти жадать від Австрії видачі воєнних матеріалів.

ВІДЕНЬ, 10. марта. — Предсітанки аліянтських держав вислали ноту до австрійського правительтва, жадуючи безпроволочної видачі решти воєнних матеріалів згідно з мировим договором, підписаним в Ст. Жермен. Австрійське правительтво заявило, що сповнителі домагання аліянтів. Здогадують ся, що се домагання аліянтів стоить в тісній злучі з певним положеннєм, яке втворило ся в Німеччині.

Жадна держава не хоче прийняти графа Каролія.

РИМ, 11. марта. — Графа М. Каролія, колишного президента угорських установчих зборів, а якого недавно італійські власті відставили за границю, обжаловувачи його о порозумінні з комуністами, приведено назад на головну квартиру італійської поліції. Його привели до італійської границі чотири австрійські жандарми, заявляючи, що австрійське правительтво не дало йому дозволу на побут в Австрії. Гр. Каролі просив, щоб його вислали до Чехословаччини або до Фюме, але обї держави дали відмовну відповідь. Гр. Каролі перебував далше під дозором італійської поліції, ождиючи відповіді від швейцарського правительтва. Разом з гр. Каролієм увязнений його приватний секретар др. Фазекас, який має бути до вірним агентом Белі Куна, голови бушого комуністичного правительтва на Угорщині.

КУПУЙТЕ НОВІ КНИЖКИ!
в Ред. "Укр. Роб. Вістий":

Фабричні розговори про економію	25 ц.
Як повстала наша земля і який буде її кінець	25 ц.
Боги	25 ц.
Марксїзм і Дарвінізм	20 ц.
Про походженне людини	15 ц.
Як фермер може дістати весь плід своєї праці	15 ц.
Розмова про фізику	15 ц.
Розвиток соціалізму від утопії до науки	15 ц.
Промова на суді Ф. Алдера	15 ц.
Двоногий	15 ц.
Добробит і інші оповідання	15 ц.
Інквізиційні суди	12 ц.
Радянська Україна	10 ц.
Що таке радянська влада і як вона будесть ся	10 ц.
Страйкер (образ з роб. життя в 1 дїі)	10 ц.
Хто такі комуністи і чого вони хочуть	5 ц.
Національні питання	5 ц.
Базар (драма)	25 ц.

ЗАМІТКА: Хто замовить на два долари висше вичислених книжок, тобї відстане даром Робітничий Календар за 1918 року. Календар хотай старий, одначе переповнений прегарним і цікавим матеріалом, який ніколи не тратьте для робітника своєї вартости. Адресуйте так:

Ukrainian Labor News
Cor. Pritchard & McGregor Sts., Winnipeg, Man.